

Diumenge,  
**CONCERTS**  
al **MuVIM**

**17/12/17**

**De nous i vells mons**

Música dels segles XVI, XVII i XVIII

**Amystis**



# Diumenge, **CONCERTS** al **MuVIM**

## De nous i vells mons

Música dels segles XVI, XVII i XVIII

### Amystis

**Diumenge 17 de desembre a les 12 hores.** Sala d'actes del MuVIM.

**Amystis:** Elia Casanova (soprano); Quiteria Muñoz (soprano); Isabel Marí (alto); José Manuel Bustamante (tenor).  
Conjunt instrumental: Robert Cases (corda polsada); Xavier Boils (corneta); Javier Martos (sacabutx i trompeta bastarda); Onofre Serer (percussió). Actriu: Inma Ruiz. Direcció al continuo, textos i adaptacions: José Duce Chenoll

**Música de:** Francisco de la Torre (1460-1504), Juan Pérez Bocanegra (1598-1631), Joseph Ruiz Samaniego (1563-1673), Gaspar Fernández (1566-1629), Juan Bautista Comes (1582-1643), Juan Bautista Comes (1582-1643), Juan de Araujo (1646-1712), Joan Cererols (1618-1680), Juan García de Zéspedes (1619-1678), Pere Rabassa (1683-1767), Juan de Araujo (1646-1712), Manuel de Mesa y Carrizo (1752-1804), Juan Arañés (¿?-1649)

*Alta danza sobre La Spagna* | **Francisco de la Torre (1460-1504)**  
(Cancionero de Palacio)

*Hanacpachap Cussicuinin* | **Juan Pérez Bocanegra (1598-1631)**  
(Himno a la Virgen María. Lima, Perú)

*Tierno manjar, pan divino* | **Joseph Ruiz Samaniego (1563-1673)**  
(Villancico al Santísimo Sacramento. Zaragoza)

*Xicochi conetzintle* | **Gaspar Fernández (1566-1629)**  
(Chanzoneta a 4 a la Natividad. Oaxaca, México)

*Riendo el aurora* | **Juan Bautista Comes (1582-1643)**  
(Tono al Nacimiento. Valencia)

*Para regalo y bien mío* | **Juan Bautista Comes (1582-1643)**  
(Villancico al niño Jesús. Valencia)

*El galán que ronda las calles* | **Juan Bautista Cabanilles (1644-1712)**  
(Dúo al Santísimo Sacramento. Valencia)

*Alarma valientes* | **Juan de Araujo (1646-1712)**  
(Jácara a San Ignacio de Loyola. Sucre, Bolivia)

*Serafin que con dulce harmonía* | **Joan Cererols (1618-1680)**  
(Marizápalos a lo divino. Montserrat)

*Convidando está la noche* | **Juan García de Zéspedes (1619-1678)**  
(Juguete y guaracha a la Natividad. Puebla de los Ángeles, México)

*Un maestro de capilla* | **Pere Rabassa (1683-1767)**  
(Villancico al Nacimiento de Cristo. Segorbe, Castellón)

*Los coflades de la estleya* | **Juan de Araujo (1646-1712)**  
(Negritos a la Navidad. Sucre, Bolivia)

*Oigan, escuchen, atiendan* | **Manuel de Mesa y Carrizo (1752-1804)**  
(Jácara a la concepción de Nuestra Señora. Sucre, Bolivia)

*A la vida bona* | **Juan Arañés (¿?-1649)**  
(Un sarao a la chacona. Publicada a Roma, Italia)

*Es prega no aplaudir fins al final del concert, ja que està pensat com un tot sense solució de continuïtat*

El segle XVII és una època d'esplendor cultural, tant en els regnes de la península com a les colònies americanes, on l'explosió de talents és constant —de Cervantes a Cabanilles, passant per Lope de Vega, Quevedo, Calderón, Góngora, Sor Juana Inés de la Cruz, Velázquez o Zurbarán— cosa que denota un creixement en tots els àmbits artístics, contribuint així a aparentar el contrari del que estava esdevenint-se: l'enfonsament d'un imperi. El decaïment econòmic a causa de l'expulsió dels moriscs, el descens demogràfic a causa de les pestes, la sagnia econòmica per les guerres, les revoltes internes com les Germanies i la inestabilitat política que desemboca en la Guerra de Successió, són una mostra de la convulsió interna que va assotar a la metròpoli durant tot aquell segle. Per contra, moltes altres manifestacions culturals foren resultat d'una puixança econòmica en temps de prosperitat: valguen d'exemple el diferents virregnats que actualment conformen Perú, Mèxic, Bolívia o Guatemala.

Però si alguna d'aquestes arts va ser d'especial importància, sens dubte va ser la música i, més concretament parlant, la produïda per als centres religiosos, ja fora en les grans catedrals, convents o en les missions que van servir de pedra angular en la conquesta i evangelització d'Amèrica. En aquest programa, **Amystis** aborda un repertori que reflecteix el treball realitzat pels principals mestres de la península —centrant-se en els que van exercir el seu ministeri en els centres litúrgics més importants de la Corona d'Aragó— i també dels territoris del Nou Món. Per això s'han seleccionat diferents nadesles en els quals, d'una banda, s'aprecia l'herència en la perícia constructiva dels mestres del segle d'or i, d'una altra, s'integren elements populars que arriben, en el cas de les

obres d'ultramar, a patir un mestissatge amb les tradicions populars indígenes i les típiques dels esclaus negres portats d'Àfrica.

La nadala, en el seu gènesi, va aparèixer a la fi del segle XV com una composició en llengua vernacla, incorporada a la litúrgia catòlica (encara que es consideren obres paralitúrgiques) en l'ofici de *maitines*, com a substitut o complement dels responsoris que succeeixen a les lliçons de cadascun dels nocturns. El fet de ser en romanç va fer que aquesta forma fóra molt del gust del poble, que s'amuntegava per a escoltar les noves composicions que s'escriuïen per a cada festivitat, tenint en compte que era d'obligat compliment per als mestres de capella que totes les seues nadesles foren noves, *ex profeso* per a l'ocasió, a diferència de les obres llatines usades en la litúrgia, les quals podien ser d'altres mestres o pròpies, però no necessàriament inèdites. Les lletres d'aquestes obres es repartien o venien en papers solts impresos per al seu seguiment i versaven sempre sobre temes religiosos, a voltes escrits amb doble significat, al voltant de la dualitat amor carnal—amor diví, amb un missatge doctrinal transmès en major o menor mesura de manera subliminal que se servia de diferents figures simbòliques que representaven els diferents elements de la doctrina catòlica.

Els segles han passat i el públic i les seues circumstàncies han evolucionat, però continua sentint-se atret per aquest repertori que, encara que tret del seu context original, encara fa les delícies de l'oïdor àvid per descobrir nous mons sonors.

**José Duce Chenoll**



MuVIM  
Museu Valencià  
de la Il·lustració  
i de la Modernitat

València|és|*música*

Entrada gratuïta · Aforament limitat  
Carrer Quevedo 10, València · 963 883 730 · [www.muvim.es](http://www.muvim.es)